

ПОЗОРИШТЕ

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

Излази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. — Претплата се шаље администрацији „Позоришта“, у матичином стану, у Новоме Саду.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

Управитељ народног позоришта г. Милорад Поповић Шапчанин поднео је 29. јануара ове године г. министру просвете и црквених послова овај извештај :

Господине,

Првог априла прошле године наменован сам за управитеља Народног Позоришта, а после кратког времена у ову дужност и уведен. Поред осталих брига о репертоару, песоналу и потребним хитнијим оправкама и набавкама, главну сам пажњу поклањао страни финансијско-економној. Пратећи пажљиво сва примања и осигуравајући и учвршћујући њихове изворе, старао сам се и да издатке сведем у могуће уже границе. Но поред васколике и непоустљиве пажње, поред свију штедња и редукција разних издатака, ја сам ипак принуђен, не налазећи довољно достигнуности у силама својим, потражити ваше потпоре, господине министре.

Финансијско стање задаје велику бригу. Да је ово страховање основано, најбоље ће показати цифре, које су изложене овде само у главним збировима, а поближе суме налазе се у таблицама, које су приложене у додатку.

Буџет, који сам застао за прошлу 1880 годину, био је, у главном, овај :

А. Примање :

1. Државна помоћ	29.828.
На канцеларијске трошкове	600.
2. Предплата :	
од Књаза	2.640.
од публике за ложе и седишта	10.000.
3. Доходак од представа :	
30 представа по 720	21.600.
150 представа по 300	34.500.
4. Кирија од посластичара	600.

5. Ванредни дохотци :

а) од страних вештака	102.
б) да се наплати дуг	6.000.
в) нова представа музичне драме „Жизњ за цара“	5.000.
г) игранке, уштеде, медаље, ванредне представе и други непредвиђени дохотци	10.000.
свега дин.	121.232.

Б. Издавање.

Плате :

1. Управа (заступник управитељев, три одборника и писар)	2.490.
2. Представљачко особље :	
а) мушко	34.352.
б) женско	23.444.
3. Певачи и статисте	2.200.
4. Разни хонорари	2.000.
5. Свирачи, техничко особље, билетари, новчар и газно особље	30.396.
6. Набавке	8.300.
7. Набавке потрошне	8.650.
8. Ванредни трошкови	9.400.

свега дин. 121.230.

На крају априла прошле године извршила се била половина рачунске годне. Кад по буџету, цело годишње примање износи 121.232 динара, онда долази :

на шест месеци	60.616
на месец дана	10.102,66.

Међу тим за ово по године пало је на каси :

1. Од 71 представе у претплати	25.501,70
2. Од 13 представа, изван претплате	8.150,60.
3. Од Његовог Височанства	1.050.
4. Од претплате на ложе	3.008.
5. Од претплате на седишта	3.202.

6. Од кирије	354.
7. Од страних вештака	35,50.
8. Непредвиђеног дохотка и казни	1.741,20.
9. Наплаћена дуга	80.
10. Државне помоћи	14.652.

И тако цело примање за шест месеци износило је динара . . . . . 57.775,75.

Ова сума, подељена са шест показује месечни доходак (место 10.102 по буџету) у . . . . . 9.629,29.

Дакле, мање него што буџет гласи:
за месец дана . . . . . 473,37.
за шест месеца . . . . . 2.842,42.

За истих шест месеца издато је:

1. На плату целокупног особља	46 409,59.
2. На остале потребе	11.383,39.
3. На исплату зајма кредитноме заводу (44 лист парт.)	3.525.

Свега потрошево дин. . . . . 61.317,98.

Кад се од ове суме одбије помехута шестомесечна привреда у . . . . . 57.775,75.

излази разлика од дин. . . . . 3.542,23.

Осим ове разлике били су преда мном још ови неисплаћени рачуни:

1. Куманудићу за дрва	540.
2. А. Петровићу за платно	229,40.
3. Стари рачуни за нафту	132.
4. Обућару Николићу	50.
5. За купљени угаљ	120.
6. Игњатијевићу стари рачун (?)	40.
7. Бакалину	30.
8. Које где мањих рачуна	50.

свега неисплаћених, старих рачуна . . . . . 1.191,40.

Ка овоме додана показана разлика од . . . . . 3.542,23.

Показује целокупни недостатак за шест месеца . . . . . 4.733,63. (или у дукатима: 394 и 5 динара).

С погледом на ову разлику у примању и издавању, и да би се на крају рачунске године учинила колико је могућно мањом, још је у почетку априла, времену за отказ многим уговорима, отказана служба неким члановима и служитељима, чиме је добивено годишње уштеде на 7912, полугодишње (од 1. апр. до краја 1880) 3.956.

Даље је отказана служба помоћнику шаптача, чиме је смањен издатак годишње 864, полугодишње у дин. 432.

Како је у исто време и главни шаптаж напустио дужност, то је и његово место (од 1680 динара) попуњено другим, јевтинијим (за 1000 динара), чиме је уштеђено годишње 680, полугодишње . . . . . 340.

За тим су, све у цели приштеђивања, укинути ови издатци:

1. На певаче месечно по 204, за три месеца	612.
2. На плату Хреље Поповића	450.
3. На плату г. Руџићеве	360.
4. На плату М. Рајковићке	228.
5. На плату помоћника гаса	360.

Свима изложеним редукцијама смањено је издавање на . . . . . 6.798. динара до краја 1880.

(Наставиће се.)

Л И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Дон Цезар од Базана) драма у 5 чинова, од Диманоара, приказана 26. нов о. г.)

Та пуна романтике, а и невероватности драма, и ако броји доста година од постанка свога, радо се гледа и

дан данас, нарочито ако се добро представља, као што је то случај код нас. Дон Цезар г. Руџића мајсторски је изведена слика у целини и подробности. Не знаш, шта ти се боље допада, да ли његов ноншалантан хумор, којим изводи скиталицу и бекрију, или његов преображај

у поноситог великаша шпанског, када се сећа ко је и шта је, и када брани част жене своје. Све је то било природно и истинито. Између осталих пуног је ефекта била сцена, када се краљ издаје за Дон Цезара, а Дон Цезар — Ружић, међући шешир на главу, за краља шпанског. Леш се већ не може извести тај привор. Г. Лукића можемо само похвалити као краља. И маска му беше врло zgodна и лепа: прави шпански краљ хабсбуршке лозе. Г. Рајковићка је развила у Маритани свој лепи глумачки дар у пуној мери. По себи се разуме, да она, већ по природи својој, боље изводи за сада безазлене, несташне делове својих улога, него озбиљне, трагичне. Г. Димитријевић и г. Ј. Поповићева, (Маркез Монтефијор и жена му) беху две комичне фигуре, које су изазивали смех, кад су се год појавили. Г. Милосављевић (Дон Жосе од Сантарема) у zgodним потезима обележио је у главноме карактер тог препреденог државника, који не бира средстава да дође до цели своје. Г. Рашића и етас и глас и облик оспособљавају за Лазарилу. И остали у својим малим улогама допринели су много, да је цела представа ишла, што не кажу, као „намавана“ Све је ишло добро, осим песме, коју певају војници, да развеселе Дон Цезара у тамници. Они су га том песмом, чини нам се, пре сневеселили, него развеселили. Кад се не може, боље је махнути се певања, нарочито кад то баш сам комад „отвуд“ не захтева.

— ић.

(Недељни ред представа.) У уторак 1. децембра по други пут: „Прилепчиво“. Шала у 4 чина, написао др. Ј. Б. Швајцер, превео П. Ј. Мостић. — У четвртак 3. децембра први пут: „Путници“. Шаљива игра у 3 чина, но Секрету написао А. Винтерфелд, превео Сава Петровић. — У суботу 5. децембра: „Ромео и Јулија“. Трагедија у 5 чинова, написао В. Шекспир, с енглеског превео др. Лава Косић, за српску позорницу удесио А. Хаџић. — У недељу 6. децембра први пут: „Очина маза“. Поворишна игра у 4 чина, написао Л. Аронж, превео Сава Рајковић.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Народно позориште у Загребу.) „Розог“ доноси о драми „Двобоју“ ову оцену: „Премда је красио комад Фераријев „Двобој“ био 29. нов представљен пред слабо посећеном кућом, успех истог остао је као и лањске године потпун. „Двобој“ спада међу најкарактеристичније позоришне игре, које смо у новије доба на позорници гледали. Гласовити талијански списатељ знао је најједноставнијим заплетом створити дело, које те својом неодољивом логиком, својим сјајним начином разговора, те управо оштром карактеристиком особа држи до краја запетим и задовољним. Не ћемо рећи да нема и Ферари манџа, али те су природене рекли би смо свима не-францеским списатељима. То се може понајвише опавити у експозицији, која и у „Двобоју“ тече врло тешко, а и у дуљини дијалога, који се ипак код Ферарија слушају правом насладом, толико је у њих духовитости и праве драматичности. Ферари, ког пуним правом зову талијанским Сардоу-ом, имао је у свом таленту три равне

епохе, стварајући дела врло различитих драматичких форма, али скоро увек велике знаменитости. Почињући са хисторичним поворишним играма, као „Голдони“ и „Парини“ којима је створио за талијанску публику права бисер-дела хисторичне вероватности и дражести, пустио се био кашње на преоблачење старијих талијанских поворишних игара, а понајвише Голдонијевих и тиме доказао колико су стари писци помно и верно нарав људску пртали. Из те перизоде потиче „Љубав без штовања“, која се и на нашем поворишту врло добрим успехом дала. Задња и најсјајнија епоха Фераријева јест она, којој припада и „Двобој“, наиме доба социјалних питања. Шта више, ако се неварамо, почео је славни списатељ талијански са прекисноћним комадом то ново раздобје свога пера, те се сећамо коликим је слављем примљен био „Двобој“ у Милану и по свој Италији. Иза „Двобоја“ расло је име Ферарија постепено сваки новим плодом његовога женијалнога пера. Уз интересантне валете, уз посве нове ситуације, знао је он нацртати своје особе тако реалистично, имао је смелост довести на сцену голе и несакривене никаквом копреном сентименталности и фразеологије такве моралне ране друштва у ком дандана живимо, да си можемо тумачити посве праведно како је Ферари постао првим и свеобће слављеним талијанским драматургом. Наша је управа врло добро учинила, што нас је упознала с таковим списатељем, који надкриљује високим полетом скоро све немачке драматурге, те би се наш репертоар обогатио његовим драмама, као „Самоубојство“, „Две даме“, „Узроци и посљедице“, које ако је могуће надкриљују оригиналношћу и драматичним заплетом „Двобоја“.

О представи морамо искрено казати, да је била изврвна. Ако изузмете превећ тешки тон разговора и муцање неких представљача, то цело вече била је за нас права наслада. Гроф Сирки госп. Мандровића јест слика пуна истине и оштрог карактерисања, те се ослобођујемо казати, да је иза Људевита XI, најбоља и најсавршенија улога нашега вреднога равнатеља. Колико је боље схватио ону смесу подлости и кајања, безобразности и туге, него ли шарлаганску кукавност Данијела Ромата. Сцене у трећем, четвртом, а понајвише страшни привор смрти у 5 чину приказао је Мандровић изврсно, а особито задњу, неодољивом реалистичношћу. Г. Милан, Фијан, гђца Фрајденрајхова и гђа Сајевићка бијаху достојни сваке хвале. Задња тројица развили су у својим разним улогама најбоље стране свога талента, те морамо похвалити болни и племенити израз г. Фијана, осетљиви девојачки карактер г. Фрајденрајхове, те племенити и високи значај гђе Сајевићке, која нас је управо обрадовала озбиљним схваћањем и представљањем своје улоге. Истакнути нам је код исте скроз драматички и очајни вапај при смрти Сирки-ја, тако да је тај цели привор још страшније и верније представљен био. Сви су остали били доста добри, само неможемо прећутати кукавне изборнице Ливорнешке.“

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

10. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 7.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 1. ДЕЦЕМБРА 1881.

ПО ДРУГИ ПУТ:

П Р И Л Е П Ч И В О.

ШАЛА У 4 ЧИНА, НАПИСАО Ј. В. ШВАЈЦЕР, ПРЕВЕО Н. МОСТИЋ.

О С О Б Е:

Роберт, мајор	Лукић.
Мина, његова жена	Л. Хаџићева.
Ерна, његова синовица	М. Рајковићка.
Стурвиц, мајор ван службе	Добриновић.
Куно Селденек, потпоручик	Ружић.
Алфред Селденек, заставник.	Б. Рашић.
Берта Стурмова, саветниковица.	Б. Хаџићева.
Герлиц, берзански агенат	Димитријевић.
Ребок, крчмар	Банковић.
Шулцова, газдарица кунова и алфредова	Ј. Поповићева.
Ана, служавка код Роберта	С. Димитријевићка.

Место: Велика варош. Време: садање

У четвртак 3. децембра први пут: „ПУТНИЦИ.“ Шаљива игра у 3 чина, по Секрету написао А. Винтерфелд, превео Сава Петровић.

Улазнице могу се добити у писарници позоришној од 9—12 сахата пре подне и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК ОКО 10 САХАТА.